

13. Налимов В.В., Дрогалина Ж.А. Реальность нереально. – М.: Издательство "МИР ИДЕЙ", АО АКРОН, 1995. – 432с.

14. Принципы организации социальных систем: Теория и практика / Под ред. М.И. Сетрова. – К. – Одесса: Выща школа. Головное изд-во, 1988. – 242 с.

15. Философский словарь. – К. : А.С.К., 2006. – 1056 с.

16. Философский энциклопедический словарь / Под ред. С.С.Аверинцева, Э.А.Араб – Оглы, Л.Ф.Ильичева и др. – 2-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.

В.П. Бех, Ю.В. Бех

ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ КАК СРЕДСТВО ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОБЛЕМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматривается содержание философского анализа проблем профессионального образования, который состоит из уточнения природы явления, сущности, содержания, формы, мировоззрения, идеологии исследования, места человека в нем, моделирования механизма явления.

Ключевые слова: природа явления, сущность, содержание, формы, мировоззрение, идеология познания, человек, механизм явления.

V. Bekh, Y. Bekh

PHILOSOPHICAL ANALYSIS AS A WAY OF RESEARCHING OF PROFESSIONAL EDUCATION PROBLEMS

The article deals with the content of the philosophical analysis of the problems of professional education, comprising the identification of the nature of the phenomenon, its essence, content, forms, worldview and cognitive ideology, person's place in it and modeling the self-reproduction mechanism.

Key words: nature of the phenomenon, essence, content, forms, worldview, cognitive ideology, person, phenomenon modeling.

УДК 316:37.011

Е.М. Герасимова

ТЕХНОЛОГІЧНА РЕАЛЬНІСТЬ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ЯК РЕСУРСНА МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ПОСТМОДЕРНУ

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Анотація. У запропонованій публікації здійснюється змістовий соціально-філософський аналіз підґрунтя формування постмодерністської концепції освіти у загальнокультурному контексті з урахуванням впливу феномену масових комунікацій сучасної цивілізації; досліджується структурно-функціональний механізм оновлення національної освіти та можливість створення поліваріантних культурно-освітніх моделей.

Ключові слова: освіта, масові комунікації, ситуація Постмодерну, технологічна реальність, культура, навчальний процес.

Вступ

Перехід від традиційного суспільства до сучасного суспільства масових комунікацій, від класичного типу відтворення людського ресурсу до постсучасного на основі ідей національного Відродження ставить систему освіти в особливий соціально-якісний стан, який виникає в період, коли попередня стабільна система, що була створена інституціональною структурою, вже зруйнована, а нова знаходиться у процесі формування, тому «Постмодерн починається там, де закінчується ціле» [2, с. 129]. Сьогодні вже не можна заперечувати, що соціокультурним контекстом сучасності стає стан постмодерну, який включає, у першу чергу, механізми масових комунікацій, постнекласичний тип науки, неоекономіку й освіту. Новітні інформаційні процеси, завдяки їхньому пріоритету в усіх видах діяльності, спричиняють кардинальні зміни в освітніх орієнтаціях людей сучасної формації: «Інформація, знання в постіндустріальному суспільстві, форми і темпи їхнього творення та передачі стають основними чинниками випуску нової продукції, підтримання її конкурентоспроможності та виводу країни на орбіту інноваційного розвитку не лише в економічній, технологічній, а й в соціальній, етнокультурній, духовній та інших соціогуманістичних сферах» [8, с. 558], – мова йде про те, що характерною стратегічною ознакою цифрової епохи стає прискорений процес генерування нових знань.

Формування нової системи концептуальних принципів освіти відбувається завдяки розумінню специфіки українського менталітету, в якому нація визна-

ється як особлива природно-історична реальність, що виявляє себе у взаємодії з природою та іншими націями світу, в той час як характерною рисою ХХІ століття стає мультикультурний освітній простір. У зв'язку з цим можна констатувати, що сучасна людина перебуває в ситуації постійного комунікаційного впливу як ззовні, так і всередині світу свого існування, плюралізму та множинності культур, яка вимагає від неї вирішення питання про те, ким вона є за своїм культурним змістом і де проходить межа між особистою культурою та тією культурою, яку вона вивчає. Універсальною ціллю будь-якої освітньої діяльності є удосконалення людини в культурному контексті її існування, тобто в процесі гуманізації освіти, відповідно, доцільним буде вислів К. Ясперса: «Світ охоплює хвилювання; сповзаючи у прірву, люди відчують, що все залежить від того, яким буде наступне покоління. ...Кожний знає – хто завоює молодь, заволодіє майбутнім» [10, с. 353].

Зазначивши таку проблему, авторка хотіла б наголосити на тому, що людина не повинна, попри все, бути необхідною суспільству, в першу чергу, вона має бути потрібною самій собі. Людина не може вважати себе освіченою, доки не проаналізує своє «Я» від простих психологічних механізмів до історико-культурної ідентичності. Сьогодні ми в умовах впливу механізмів масових комунікацій навчаємо студентів особистості, а не реальному «Я». Особистість складають вільно оформлені мозаїчні частини, але вони приховують, що людина насправді відчуває й як вона дійсно думає. У зв'язку з

тим сучасне інформаційне суспільство автоматично навчає пристосовуватися, а ми повинні навчати критично визначати, коли і чому таке пристосування не має сенсу.

Сучасна людина є полікультурною, незважаючи на те, якщо вона виховувалася та отримувала освіту в певному типі культури і свідомо поділяє її нормативи та цінності. Така людина відкрита не тільки різним формам культури свого періоду життя, але й минулому – безліч історичних подій, що замінювали один одного типами знаково-символічних систем у всьому їхньому різноманітті. Як духовна істота людина є вільною і може обирати напрями та зміст свого духовного життя, цінності зі всього культурного сховища людства, особливо тепер, в умовах розвитку засобів масової комунікації. І хоча вона обирає те, що відповідає запитам і умовам саме її буття, все-таки вибір може бути альтернативним – прийняти або відкинути. У цьому полягає складність і суперечність культурної динаміки людини на сучасному етапі її існування.

Аналіз досліджень і публікацій

Сьогодні світова наукова думка вже чітко визначає критерії розмежування класичного, некласичного і постнекласичного періодів в науці, але з'являється новий своєрідний підхід у системі ставлення до знання, як такого. «Починаючи з XVIII ст. в європейській інтелектуальній культурі панувало логоцентричне переконання, що значущість предмету визначається не його самобутністю, а лише його відношенням до розуму, з точки зору «розумності» його існування. Таке розуміння ролі просвітництва в європейській культурі характерне для багатьох мислителів» [9, с. 397], – тому відповідно до зазначеного Ю. Хабермасом положення у роботах Гуссерля, Вебера, Адорно, Фуко та інших з'являється думка про те, що унікальність західної цивілізації полягає у безмежному завданні здійснення «вільної рефлексії – теоретичної й універсальної» стосовно до людства загалом та пропонується такий тип раціональності, який носить ціннісний, підпорядкований моралі характер.

В українській філософській літературі не можна обійти увагою думку Лук'янца В. С. щодо класичного (Давній світ – Середні віки – Новий час) і некласичного (Премодерн – Модерн – Постмодерн) способу періодизації історії: «Вони не виключають один одного. В старій схемі періоди відрізнялися домінуючими в них культурами. В новій схемі вони вирізняються не стільки самими культурами, скільки пануючими в цих культурах гранднарративами... Швидкість змін гранднарративів є значно вищою, ніж швидкість змін культур» [5, с. 11]. Крім того, дослідження інформаційно-комунікативних технологій, як основи розвитку пріоритетів глобальних соціально-економічних процесів та осмислення техніко-людських відносин, здійснюється у працях Белла Д., Арона Р., Бжезинського З., Бекмана І., Гайдеггера М., Гелбрейта Дж., Каппа Дж. Коулмана, Сороса Дж., Тойнбі А., Уотерса М., Фукуями Ф., Фурастьє Ж., Хабермаса Ю., Ясперса К. та інших, також розгляд феномену сучасного інформаційного суспільства, відмінною рисою якого є втрата всіх

реальних основ існування (світ праці і речей) і перехід у стан гіперреальності, здійснює Ж. Бодрійяр Ж., Тоффлер Е. тощо.

Отже, ситуація Постмодерну означає, що траєкторія суспільних відносин відводить нас від інститутів Модерну до нового типу суспільства, такий перехід відбувається у теперішньому часі та створює для освітньої національної думки подвійну проблему: національна освітня система тільки визначилася зі своєю самобутністю на основі класичної науково-методологічної парадигми і в той самий час ми не можемо зволікати та повинні входити в сучасну світову глобальну мережу освіти: «Українська освіта є відкритим соціальним інститутом, що співпрацює з міжнародними інституціями й організаціями, які за родом своєї діяльності покликані залучати педагогів та молоддь до формування соціальної компетентності й досвіду в сфері взаєморозуміння, толерантності, створення спільного європейського простору, культурної різноманітності та водночас збереження власних культурних надбань» [3, с. 75], – таким програмним завданням підтверджується актуальність зазначеної проблеми.

Постановка завдання

Поява нових інформаційних і комунікативних технологій створює такі умови, що знання починають відокремлюватися та функціонувати самостійно як від предметів і засобів виробництва, так і від самої людини-працівника, тобто предметом ринкового продажу поступово стають самі знання. Вони на рівні цифрових і комунікативних технологій не можуть уособлюватися в жодних матеріальних носіях, але така ситуація не означає їхньої відірваності від соціально-культурної сфери життя людини. Мова йде про те, що змінюється характер відносин між наукою, освітою, технікою та виробництвом, а зв'язок між ними вже не може мати лінійного характеру, тому метою даної статті є спроба запропонувати змістовний соціально-філософський аналіз підґрунтя постмодерністської концепції освіти у загальнокультурному контексті з урахуванням впливу феномену масових комунікацій сучасної цивілізації – саме такої постановки проблеми у вітчизняній літературі немає.

Основна частина

1. Нова архітектоніка полікультурного простору сучасної системи освіти

Продовжуючи аналізувати вплив західної раціоналістичної традиції на національній освітній процес, можна визначити пріоритет об'єктивного характеру знання, вільного від інтерпретацій, незалежного від свідомості і бажання людей, які користуються ними, але система освіти, яка була збудована відповідно до ідеалів і нормами класичної науки, функціонує як закрита, що позбавляє її здатності до саморозвитку. Подібна модель освіти в XX столітті себе вже вичерпала, тому сучасна система освіти та її зміст повинен мати певний запас свободи, який створюється полікультурністю. Необхідним стає формування системи такого гуманітарного пізнання, яке б мало відкритий і незавершений характер, саме цим пояснюється різноманітність та метафоричність сучасної наукової термінології, також прийоми пізнання не мають вже строго визначеного характеру.

ру, відповідно, тут не можна однозначно використовувати критерій точності.

Головними класичними формами наукової істини вважалося математичне, фізичне і гуманітарне знання, але жодна із цих форм не дозволяє остаточно відділити істинне наукове знання від хибних неадекватних уявлень. Поділ наук на гуманітарні і природознавчі не є фактом природи. Для науковця безумовних кордонів між цими сферами не існує, всі науки для нього є лише частиною єдиного цілого та неподільного, тому джерелом наукової та життєвої правди повинні бути морально-ціннісні начала.

Отже, повинно бути ефективне інформативно-комунікативне співвідношення між гуманітарними, точними та природознавчими дисциплінами, має бути внутрішня взаємодія з такими поняттями, як культура та цивілізація. Якщо ми втратимо значення наук, пов'язаних із духовною сферою існування людини, які вивчають унікальність особистості та несуть у собі гуманітарні цінності, то така ситуація призведе до кризи і поставить під загрозу існування самої цивілізації.

Освіту треба усвідомити як складний культурний процес, причому, в першу чергу, необхідно змінити погляд на учня як на суб'єкт виховання та сприймати його як суб'єкта життєдіяльності загалом. Нові культурні цінності сучасної освіти, переборюючи власні стереотипи, повинні будувати новий культурно-педагогічний простір за допомогою лише процесу гуманізації освіти. У XXI столітті стають помітними всі негаразди освітньо-педагогічної системи, які, на жаль, є характерними й для вітчизняної освітньої системи:

-по-перше, створений для передачі спеціалізованого знання зі сталою ієрархією простір освіти не може забезпечити комунікаційну передачу такого великого обсягу знання в культурі не тільки тому, що він значно перебільшує можливості передачі його через канали освіти, але і продовжує швидко збільшуватися;

-по-друге, масовий характер освіти, демократизація як середньої, так і вищої освіти, стикаються із суперечністю відповідно до принципу відбору учнів за рівнем засвоєння знань (принципи оцінки знання): школа вимушена або знижувати критерії оцінки, орієнтуючись тим самим на слабую встигаючих учнів, або поділяти школи на «елітні» і «масові», а це вже порушення демократизації освіти;

-по-третє, сформувавшись у культурі Нового часу, система освіти націлена на навчання, а не на виховання. Можливо, воно і присутнє в навчальному закладі, але сама архітектура педагогічного простору його не припускає. Зміст заняття може мати виховний аспект, який викладач конкретної дисципліни може підсилити, але це не є функцією заняття як структурного елементу педагогічного простору.

Отже, оскільки архітектоніка самого педагогічного простору сучасної системи освіти не зорієнтована на залучення до роботи особистості учня й особистості викладача, то формується не ціннісне мислення, а тільки мислення сциєнтичне, яке не може створити відповідального знання і реально формується тільки свідомість «функціонера». Через це актуальною стає вимога аналізу та формування нового

модуля такої архітектури, підґрунтям якого можна відзначити дві культурні традиції у системі освіти – традиційні університети і постмодерністські. Освітні центри першого традиційного варіанту накопичують і примножують знання заради знання, у той час як університети постмодернізму спираються на таку наукову концепцію: отримувати реально існуючі факти і докази, аналізувати та оформлювати їх у теорії до тих сфер знання, до яких вони відносяться за визнаною сучасною науковою класифікацією.

Отже, певному типу культури має відповідати певна освітня модель, підґрунтя якої створюють культурні традиції та цінності того чи іншого народу.

Якщо абстрагуватися від національних культурних відмінностей і зосередити увагу на логіці організації сенсу в сучасній культурі, то можна виділити низку її особливостей: вона перестає бути галузевою культурою, її соціальний розвиток характеризується інтеграцією, яка постійно поглиблюється, через це у культурі формується новий тип раціональності. У той час, коли класична раціональність вела думку через низку жорстко зв'язаних між собою понять, суджень, етапів тощо, думка в сучасній культурі рухається завдяки «випадковим» траєкторіям, тому домінуючою рисою мислення стає асоціативність, за висловом К. Леві-Стросса. Випадок, прецедент набувають великого значення у логіці нової раціональності, тому вміння вхопити, зрозуміти те нове, що з'явилося тут і тепер, вписати його у свою практичну діяльність, відразу відмовившись від стереотипу – складає особливість типу мислення сучасної культури. Здатність не тільки бачити типове у явищах та подіях, але помічати та розуміти особливе, індивідуальне, не відкидаючи останнє у процесі міркування і пізнання, також входить до стилю нового мислення. Логіка руху думки визначається не відношенням до деякого вихідного і фундаментального визначення чи поняття, а відношенням до інтересу і цінності, від якої відштовхується мислячий суб'єкт. Послідовність і однозначність такого «участного мислення» гарантується, як писав М. Бахтін, «підписом» діючої особистості, її відповідальністю за свою постійність, що повинно увійти у саму тканину подібного аксіологічного мислення [7, с. 36].

Отже, характер полікультурності освіти для особистості забезпечує переконавання в цінності прояву культури для саморозвитку особистості, підвищує самооцінку особистої культурної діяльності в процесі освіти, формує здатність до відбору цінностей культури відповідно до своїх установок, моральних ідеалів і норм.

2. Діалог як принцип гармонійного існування різних культурно-освітніх моделей: можливості комунікації

Сучасна культура є культурою діалогу, тобто будь-який текст набуває змісту тільки тоді, коли він пропонується іншій людині й орієнтується саме на розуміння іншого. У цьому процесі проявляється діалогічність, яка має відкритий комунікативний характер. Біблер В. відмічає, що культура за своєю природою взагалі, а сучасна культура виявляє це найбільш яскраво, несе в собі енергію тільки завдяки діалогу, за його допомогою актуалізуються будь-які сенси культури. Оскільки «участне мислення» є

особистим, то культура неминуче повинна включати в себе різноманітність особисто-орієнтованих думок, кожна з яких не просто має право на існування, але набуває своєї визначеності тільки стосовно до відповідних інших думок, тобто через діалог: «Так розуміюча особистість може жити і розвиватися – як особистість цього індивіду – тільки в співіснуванні «Я» і «Ти», в їхній взаємній сутності «Я» (автор...) живе у свідомості і мисленні «Ти» (читача). «Ти» (читач) живе у свідомості і мисленні «Я» (автора). З урахуванням внутрішньої мови, «Я» і «Ти» (автор і читач, слухач) живуть в єдиному – в одному – свідомості та мисленні. В спілкуванні особистостей. Плоть (і – потенція) цього «буття-спілкування» і є витвір культури» [1, с. 297]. Саме тому для системи освіти дуже важливим є визнання особливої ролі в ньому поліфонічності, діалогу як принципу існування різних культурних освітніх моделей.

В якості універсального засобу виступає діалог різних історичних епох та культур. Відомо, що певні аспекти проблеми «перекладання» змісту будь-якої культурно-історичної спільноти на мову іншої спільноти давно звернули увагу філософів і вчених, але особлива зацікавленість цією проблемою стає помітною в останній час. По суті, це – проблема пошуку засад складного процесу розуміння «інших культур» у сучасному комунікативно взаємопов'язаному світі, тому в рамках нової освітньої парадигми діалог стає важливою умовою входження в культуру.

Отже, сучасна культура повинна бути зорієнтована не тільки на користь суспільству взагалі або, навпаки, суто теоретичну значущість, а на самоцінність людини як неповторне й унікальне творіння. Базовим положенням зазначених перетворень стає пріоритет досягнення соціальної єдності при збереженні індивідуальних особливостей кожного учасника гуманітарного освітнього капіталу завдяки технологіям масових комунікаційних, що створює можливість для майбутніх фахівців конкурувати і захищати свої позиції в суспільстві нових можливостей.

Трансляторами культури в освіті виступають учень і викладач, але особливу увагу треба звернути на роль саме викладача у цьому комунікаційному процесі, так як «культурний текст» прочитати, проаналізувати та передати може тільки людина з усвідомленими культурними цінностями і здібностями. Така людина формує набір знань, ідеалів, символів, саме вона на початковому етапі виділяє інформацію різних видів, визначає пропорції та методи її засвоєння, саме це складає педагогічно організований процес освоєння культури. Спробуємо проаналізувати методологічні основи організації учбового процесу у вищому навчальному закладі, які уособлюють собою фаховий рівень та світоглядні орієнтири науково-викладацького складу.

3. Праксеологія формування учбового процесу в умовах ситуації Постмодерну

Освіта сьогодні стоїть перед викликом: на основі яких теоретичних засад будувати учбові плани? На перший погляд, відповідь є однозначною – на концепції раціоналізму, правди, об'єктивізму і реальності, із якими стикається вища освіта, але ми маємо враховувати два відповідних варіанти існування культурної традиції в освіті. Перший пов'язаний з

накопиченням, дослідженням і розширенням знання, як і завжди було в університетах – це традиційна модерністська модель. Другий напрямок виражає сьогодні набагато більше прагнення вирішити наукові проблеми і дослідницькі проекти, прикриваючись своєрідною зовнішньою вивіскою, характер такої моделі можна визначити університетом постмодернізму. Традиційні університети накопичують і приумножують знання заради знання та їхнього практичного застосування, вони перебувають, як правило, поза політикою. У той час як університети постмодернізму за структурою свого існування є політизованими. Функціонування університетської структури в постмодернізмі є тотальністю дискурсу Влади, як часто вказує Делез Ж., що все, в кінцевому рахунку, є політикою. «Ніхто з них не прагне вдосконалювати епістемологічний устрій науки з метою спилили її когнітивну потужність. Вони не прагнуть цього просто тому, що «знання» та «науку» оцінюють не тільки як «беконівську силу», але й як «фукіанську владу». Для постмодерністів не існує «більш лукавих ідеологій», ніж «науки про людину», які знаходяться на службі у влади» [6, с. 9], – тому дослідження які ними проводяться завжди пов'язані з політичними ініціативами, постмодерністи здійснюють спроби проаналізувати уявлення про природу правди, об'єктивності, раціональності в системі ідеологічного поля та політичної зацікавленості.

Для прикладу, можна звернутися до широкої дискусії, яка відбувається у Канаді та США щодо навчальних планів. На думку однієї групи фахівців, тридцятирічні експерименти з навчанням, що були сконцентровані на уподобаннях учнів, а також на процеси, які були пов'язані зі свободним вибором предметів, зробили навчальний план беззмістовним і педагогічно неефективним. На думку інших спеціалістів, учбовий план, як і раніше несе в собі риси авторитаризму, привілеїв і застарілості, відповідно, потребує подальших радикальних змін.

Отже, стверджується, що сьогодні в освітній системі відсутній баланс між визнанням свободи і самоконтролю, автономії і цілісності. Складання учбового плану має відбуватися із врахуванням двох протилежних тенденцій: прагненням до цілісності, а паралельно – до оновлення.

В Україні навчальні програми саме гуманітарного профілю стали досить складною справою з огляду на кілька дуже суттєвих чинників впливу: по-перше, зберігається інерція монопольного марксистсько-ленінського тлумачення філософських засад. Проявляється це в тому, що в багатьох підручниках, виданих в Україні за останнє десятиліття, за старими зразками викладається марксистсько-ленінська філософія та культурологія, але в основному без посилань на Маркса і Леніна. По-друге, існує певна конкуренція між «групами філософського впливу», пов'язаними із фінансуванням різноманітними іноземними фондами. Кожна така група керується власними гуманітарними підходами, намагаючись надати йому найбільшу публічність, у тому числі використовуючи для цього вищі навчальні заклади. По-третє, на процес складання навчальних програм істотний вплив справляє мистецтво управління, особливо такий його різновид, як державна освітня

політика. Адже вищі навчальні заклади є або державною власністю, або контролюються державою, якщо ці заклади недержавні.

Отже, сучасна навчальна гуманітарна програма постає в основному як компроміс між указаними вище чинниками, а її освоєння внаслідок цього потребує не лише інтелектуальних зусиль, але і самостійної аналітичної роботи, яка має враховувати деякі методологічні принципи. Зокрема ними є: принцип соціокультурної автохтонності, спрямований на визначення міри зв'язку філософського вчення із національно-культурною відповідністю (справа в тому, що мова кожного філософського вчення національна, а тому належить конкретній національній культурі); принцип діалогічності та полілогічності або діалектики, яка функціонує в межах філософії як діалог різних напрямків, що досліджують функціонування не співпадаючих архетипів із метою встановлення реального змісту, істинності отриманого знання (водночас діалектика присутня у філософії як «діалог» авторів, які жили в різні періоди спільної національної соціокультурної тривалості тощо); принцип предметності, що вимагає конкретизації як самого об'єкта аналізу, так і принципів, засобів, методів поставлених проблем тощо. Аналіз комунікаційного зв'язку між освітою і культурою показує безпосередню залежність їх один від одного: культура повинна визначати структуру, логіку освітнього процесу у відповідних соціокультурних умовах і зовнішніх викликах сучасного світу.

Ми вважаємо, що тільки базовий учбовий план, заснований на базових текстах, може сприяти розвитку рефлексії мислення, критицизму та формуванню почуття міри. Тексти можуть бути різними, головним є те, щоб їхні автори піднялися до того, щоб Гегель називав «конкретним загальним», щоб вони могли уявляти події як частину усвідомленого цілого і давати, таким чином, символи для упорядкування складної природи людини. З одного боку, критикує «лівих», які, борючись проти будь-яких обмежень соціальної мобільності, вбачають у расі, статі та інших відмінностях засоби, за допомогою яких відбувається конструювання соціальної ідентичності, беруть на себе місію радикальної загальної деконструкції. Негативізм таких деконструктивістів знищує спадкоємність і послідовність, він розмиває прагнення людини до порядку і єдності, що, по суті, заперечує існування позитивних зв'язків людини з навколишнім буттям. З іншого боку, виникає питання: як вирішити таку проблему? Відповідь може бути знайдена тільки у педагогічних практиках, які демонструють новий гуманістичний підхід, що розробляє єдиний зв'язаний набір навчальних методів, завдяки яким учні змогли б активно брати участь на заняттях і набувати знання.

Теоретичною основою даного підходу, перш за все, є конструктивізм, який підкреслює активну роль учня у створенні або «конструюванні» знання на базі особистої теоретичної діяльності у процесі виявлення істини й оригінальних форм міркування. Далі розробляти критичне мислення, яке означає виявлення зацікавленості у творчих спробах дослідницького пошуку, причому термін «критичне мислення» може відноситися практично до всіх сфер

розумової діяльності. Учні мають право піддавати сумніву достовірність або авторитетність отриманої інформації, прискіпливо перевіряти логіку доказів, робити аналітичні висновки, конструювати нові приклади для їхнього реального застосування тощо. Результативність таких підходів з'являється у тих випадках, коли учні вміють здійснювати логічну операцію синтезу накопичених знань, інтеріоризують і можуть приймати чужі уявлення як свої. Головною умовою таких досліджень має бути ефективна, міцна, пристосована до нових ситуацій освіта, яка повинна у своїй основі мати здатність та засоби осмислення величезного обсягу сучасної інформації.

Висновки

Отже, цінними членами інформаційного суспільства стають такі люди, які не тільки вміють співпрацювати і жити у злагоді з оточуючими, але й осмислювати хід історії, приймати важливі рішення з гуманістичної орієнтацією, що означає можливість співчувати, усвідомлювати особисту громадянську значущість. Коли людина відчуває, що його індивідуальна участь у справах суспільства має цінність, то починає розуміти важливість свого життя. Запропоновані учбові методи в рамках конструктивного «критичного мислення» базуються на демократичних засадах, ставлять за головну мету створення такого учбового оточення, коли «дітям у школі має бути запропонована свобода, щоб у майбутньому, зайняв місце біля керма влади, вони знали, як її використовувати; нехай розвивають ініціативу, заповзятість, незалежність» [4, с. 208], – так вважав Дьюї Дж. і його думка не втратила актуального змісту дотеперішнього дня.

Сучасна картина світу – це картина відчуття стану Постмодерну, вона складається із різноманітних «картин світу», теорій, цінностей, культурних традицій, тому освітня політика повинна враховувати згадані вище процеси та стрімкість змін у сучасному суспільстві масових комунікацій. Якщо виходити з тези про культурну образність змісту освіти, то є необхідним звернути увагу на взаємозв'язок двох процесів – гуманізації і гуманітаризації освіти, подальше дослідження значення і ролі культурної традиції в освіті, а також місце циклів гуманітарних дисциплін, внутрішньо не пов'язаних єдиним культурним полем з традиціями світової і вітчизняної культури.

Отже, побудова сучасного педагогічного простору у зв'язку з логікою культури дозволить спрямувати її діяльність на формування «людини культури» через аккультурацію особистості. Освіту необхідно розглядати як канал, що відтворює культуру, він повинен формувати таку «людину культури», яка здатна працювати з різними типами мислення та ідеями багатьох культур, які вона має можливість швидко отримувати та використовувати. В епоху Постмодерну цивілізація вступає з величезним запасом знань, саме механізми масових комунікацій створюють передумови для довгострокових соціальних, політичних, економічних, геостратегічних трансформацій. Вони забезпечують реальне право всіх людей на необмежений вільний доступ до комунікативних форм розповсюдження знань та надбань культури. Наукові знання та система освіти

стануть головними чинниками, які будуть визначатиме конкурентні переваги націй і країн у системі міжнародної взаємодії. Конкурентоспроможність держави в умовах глобального характеру економіки залежить від уміння молоді мобільно вбудовуватися в соціум, який швидко перетворюється, тому проблема конструювання ідентичності будь-якого характеру виходить на перший план як у дошкільному, так і на подальших рівнях системи освіти.

Список літератури

1. Библер В.С. От наукоучения – к логике культуры: Два философских введения в двадцать первый век / В.С. Библер. – М.: Политиздат, 1991. – 413 с.
2. Вельш В. «Постмодерн». Генеалогия и значение одного спорного понятия / В. Вельш // Путь. – 1992. – № 1. – С. 109-137.

Э.Н. Герасимова

ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ РЕАЛЬНОСТЬ МАССОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ КАК РЕСУРСНАЯ ВОЗМОЖНОСТЬ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ ПОСТМОДЕРНА

В представленной публикации осуществляется содержательный социально-философский анализ основ формирования постмодернистской концепции образования в общекультурном контексте с учётом влияния феномена массовых коммуникаций современной цивилизации, исследуется структурно-функциональный механизм обновления национального образования и возможность создания поливариантных культурно-образовательных моделей.

Ключевые слова: образование, массовые коммуникации, ситуация Постмодерна, технологическая реальность, культура, учебный процесс.

E. Gerasimova

TECHNOLOGICAL REALITY OF MASS COMMUNICATION AS A RESOURCE POSSIBILITY OF POSTMODERN EDUCATION

In the present publication is carried out substantial socio-philosophical analysis of the foundations of the formation of post-modern concept of education in general cultural context, taking into account the impact of the phenomenon of mass communications of modern civilization. We investigate the structural and functional mechanism for updating the national education and the ability to create a lot of variant cultural and educational models.

Keywords: education, mass communications, the postmodern situation, the technological reality, culture, educational process.

UDC 17.03 (045)

H. Gaertner¹
B. Stelcer²
E. Wissel³

ALBERT SCHWEITZER' ETHICS: APPLIED ASPECT

¹Polish Schweitzer Society in Krakow, Poland

²Polish Albert Schweitzer Society in Poznah, Poland

³Albert Schweitzer Freundeskreis, Dresden, Germany

Abstract. The authors discuss the activities and achievements of Albert Schweitzer in their principal fields: music and musicology, philosophy and theology, and medicine and hospital management. They also describe Schweitzer's successive hospitals in Lambarene (Gabon) during the years of 1913-2013.

Key words: moral self-perfection, reverence for life, medical ethics, care, responsibility.

Introduction

Albert Schweitzer was born on January 14th, 1875 in Kaysersberg in Alsace. After six months, the entire family moved to Gunsbach. Schweitzer spent his childhood in Alsace, which is place where different religious, political, social, national, cultural, and language factors interact. Schweitzer had a fluent command of German, French, and the Alsace dialect.

Schweitzer's interests and social influences, which guided his further education and activity, were already visible during his childhood and younger years. Music, musicology, theology, philosophy, priesthood, medicine, and wider sociopolitical activity are all relevant fields to mention when discussing his extraordinary personality. His interventions in the aforementioned fields were also supported by his talents in literature and oratory.

3. Вища освіта в Україні: навч. посіб./ за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 205 с.

4. Дьюи Дж. Психологія і педагогіка мислення / Джон Дьюї. – М.: Совершенство, 1997. – 208 с.

5. Лукьянець В.С. Наука в горизонті постэсхатологічної епохи / В.С. Лукьянець // Практична філософія. – № 2. – 2003. – С. 3 – 19.

6. Лук'янець В.С. Наука в інтер'єрі постмодерну / В.С. Лук'янець // Філософська думка. – № 1. – 2005. – С. 3 – 22.

7. Махлин В.Л. М. Бахтин: філософія поступка / В.Л. Махлин. – М.: Знання, 1990. – 64 с.

8. Український соціум / [О.С. Власюк, В.С. Крисаченко, М.Т. Спепико та ін.] за ред. В.С. Крисаченка. – К.: Знання України, 2005. – 792 с.

9. Хабермас Ю. Філософський дискурс о модерне / Юрген Хабермас; [пер. с нем.]. – М.: Изд-во «Весь мир», 2003. – 416 с.

10. Ясперс К. Смысл и назначении истории / М.И. Левина, П.П. Гайдученко (сост.); М.И. Левина (пер. с нем.). – 2-е изд. – М.: Республика, 1994. – 527с.

Schweitzer started playing the organ when he was five, and soon went on to give public performances in churches. Further studies established his contacts with famous musicians such as Eugen and Ernst Munch, and C.M Widor. His first piano lessons were conducted in Paris, under the supervision of Isadora Philips and Maria Jeall-Trutmann, who used to be a student of Franz Liszt. It was Jeall-Trutmann who convinced Schweitzer to take up the problem of piano playing technique and the transmission of impulses between the brain and hand. Schweitzer continued the research in Berlin with Karl Stumpf and in Paris with Charles Fere.

Schweitzer's favorite composers were Wagner, Franck, and Johann Sebastian Bach. After a series of brief elaborations, Schweitzer published his monumental work about Bach in French, German, and English. The English version was the basis for the